

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 209 • Vychází 20. května 2021

Milé čtenářky, milí čtenáři,

v minulém čísle jste se mohli dočíst o probíhajícím posuzování dopadů plánované krajské spalovny odpadů na životní prostředí (tzv. EIA). Stát by měla být v Novém Vrátně na okraji Českých Budějovic a pro svoji roční kapacitu 160 tisíc tun, by se do ní svážely odpady z celého kraje a ještě z jeho okolí. I ty, které by v budoucnu mohly skončit znovu využitelné jako suroviny.

Nyní šlo o první krok posouzení, tzv. zjišťovací řízení, které má za cíl sebrat podněty a požadavky k druhé fázi, kde budou vyhodnoceny. Calla a další spolky své vyjádření v termínu podaly. Kromě jiného chceme, aby investor počítal s více variantami množství spalovaných odpadků, než jen s tou pro něj ekonomicky rentabilní, ale kapacitně naddimenzovanou.

Čistě z hlediska nakládání s odpady by šlo takovou spalovnu odůvodnit jen stěží, proto nastupuje argumentace nutností nahradit spalování hnědého uhlí v Teplárně, tedy jeho části. Jenže srovnávat dopady na životní prostředí tzv. ZEVO s provozem teplárenských uhelných kotlů, jak to činí EIA, nedává smysl, protože v roce 2030, kdy by spalovna šla do provozu, bude uhlí buď již minulostí, anebo těsně před koncem.

Od dokumentace EIA budeme také očekávat porovnání s nejlepšími dostupnými technologiemi a řadu dalších informací, které jsme ve zveřejněném Oznámení nenašli. Včetně vyhodnocení dopadů za nakládání s popílky a s toxickými zbytky zatíženou škvárou ze zařízení a konkretizace, kde by v rámci Jihočeského kraje měla končit. Nebude jí málo, odhadem 40 tisíc tun každý rok.

Protože se Teplárna snaží svůj projekt „ozelenit“ s pomocí Institutu cirkulární ekonomiky a rozeslala tak městským i krajským zastupitelům jeho studii, ve které je spalovna vykreslena v nadmíru pozitivním světle, rozhodli jsme se s kolegy z Arniky a z Hnutí DUHA předkládané informace doplnit, aby pohled na projekt byl úplnější. V tomto Ďáblíku začínáme s malým stejnojmenným seriálem „Mýty & fakta: Úplný obrázek spalovny odpadu s doplňkovým využitím energie (tzv. ZEVO) v Novém Vrátně“, kde Vám polemiku s některými předkládanými tvrzeními budeme představovat. Očekávám, že debata o několikamiliardovém projektu spalovny bude ještě dlouhá.

Až si Ďáblíkem „zalistujete“, najdete i jiná témata – věnujeme se českému Národnímu plánu obnovy, stavebnímu zákonu, stoupající ceně nového reaktoru v Dukovanech, ochrannářským tématům a dalšímu. Nechť je Vám zpravodaj příjemným informačním zpestřením.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Národní plán obnovy natřený nazeleno	str. 3-5
Nové Dukovany: ani 140, ani 160, ale už 200 miliard korun	str. 5
Hybridní čmeláci na zahrádce nepatří	str. 11
Rostlina roku - vstavač kukačka	str. 15

Mýty & fakta: Úplný obrázek spalovny odpadu v Novém Vráťě – díl 1.

Teplárna České Budějovice si u Institutu cirkulární ekonomiky (INCIEN) objednala pomoc s prosazením velké celokrajské spalovny odpadů v Novém Vráťě u Českých Budějovic. Jedním z výstupů je studie „*Role ZEVO v cirkulární ekonomice*“, kterou dostali zastupitelky a zastupitelé jak Českých Budějovic, tak Jihočeského kraje a další lidé, kteří by mohli několikamiliardové investici Teplárny pomoci nebo ji komplikovat. Řada informací však ve zmíněné studii INCIEN chybí, nebo jsou podány jen ve prospěch spalovny. Pro úplnější obrázek o projektu, který, pokud bude prosazen, na desítky let ovlivní nakládání s odpadky v kraji, připravily Arnika, Hnutí DUHA a Calla stručnou publikaci „*Mýty & fakta: Úplný obrázek spalovny odpadu s doplňkovým využitím energie (tzv. ZEVO) v Novém Vráťě*“. [Stáhnout si ji můžete zde](#). Postupně Vám argumenty do debaty, která nás bude ještě dlouho provázet, představíme na stránkách Ďáblíka.

Mýtus: ZEVO (tzv. zařízení na energetické využívání odpadů) nás zbaví závislosti (na uhlí).

+ Ano, ZEVO nás zčásti zbaví závislosti na uhlí, ale zároveň vytvoří závislost spolehlivých dodávek tepla občanům na produkci odpadků. Do podobného problému se dostalo například Estonsko. ZEVO postavené v areálu elektrárny v Iru u hlavního města Tallinn, na kterém je závislá dodávka tepla pro obyvatele Tallinnu, musí pro zajištění tepla obyvatelům celých 10 % odpadů ke spálení dovážet, a to hlavně z Irska nebo z Finska, viz <https://arnika.org/s-odpady-po-estonske-ceste>. ZEVO v Novém Vráťě má navíc pokrýt jen část potřeby tepla v Českých Budějovicích. Zbývající část bude stále nutné pokrýt z jiných zdrojů.

+ Teplo ze spalovny má být součástí budoucího mixu zdrojů pro centrální zásobování Českých Budějovic, který má nahradit dnešní spalování hnědého uhlí. Spalování odpadů ale není v tomto ohledu jediná možnost, jak se ostatně píše i v samotné studii. Vedle tepla z Jaderné elektrárny Temelín a plánované biomasy může část potřeby tepla nahradit vyšší využití plynu, nasazení tepelných čerpadel a solárních kolektorů umístěných v místech spotřeby a nezanedbatelný potenciál má i snižování spotřeby energie v budovách.

Mýtus: Odpady spalované v ZEVO jsou obnovitelným zdrojem energie.

+ Dle bilance skleníkových plynů vypočítaných pro pražské ZEVO v Malešicích je zřejmé, že spalování odpadů v ZEVO nemůže být kvůli produkci fosilních emisí považováno za obnovitelný zdroj energie [viz [Moje uhlíková stopa](#)].

+ Za obnovitelný zdroj energie lze mimo jiné považovat bioodpad z kuchyní, stravoven, zahrad a parků. Členské státy EU se ovšem zavázaly do roku 2024 zajistit oddělený sběr tohoto typu odpadu, takže se do budoucna bude ve spalovaném odpadu vyskytovat zcela minimálně. Jeho odklon ze směsného komunálního odpadu směrem na domácí kompost nebo do kompostáren je pro Českou republiku hlavní možností, jak snížit produkci směsných komunálních odpadů, ke které jsme se zavázali.

Pokračování příště.

Edvard Sequens

Národní plán obnovy na poslední chvíli natřený na zeleno

Za devět měsíců přípravy Ministerstvo průmyslu a obchodu nezajistilo, aby Národní plán obnovy splňoval základní podmínku jeho schválení, tedy že 37 % investic musí směřovat do klimatických opatření. Vláda proto musela narychlo do plánu doplnit přes 7 miliard korun ze státního rozpočtu, aby měl plán v Bruselu šanci projít.

Jak [upozornily](#) ekologické organizace a akademická pracoviště, komponenta plánu číslo 2.6 s názvem "Ochrana přírody a adaptace na klimatickou změnu", která byla původně v režii Ministerstva zemědělství, neplnila nároky klimatických opatření, což ohrozilo dosažení povinného podílu 37 % v celém plánu. Stejně hodnocení vydala i Evropská komise, Ministerstvo zemědělství však své investice se sníženým příspěvkem k ochraně klimatu v plánu ponechalo a ministerstva proto musela urychleně hledat dodatečné zdroje, které by klimatická kritéria plánu posílily.

Ty nakonec Ministerstvo průmyslu a obchodu zajistilo ze státního rozpočtu a navýšilo tak celkový objem plánu o necelých osm miliard na 199,902 mld. korun. Zelený podíl ve výši 37 % mají zachránit nové komponenty 2.8 "Revitalizace území se starou stavební zátěží (brownfieldy)" a 2.9 "Podpora biodiverzity a boj se suchem", které spravuje Ministerstvo životního prostředí v celkové výši 6,277 mld. korun. Tyto investice mají plynout do revitalizací brownfieldů (3,332 mld. Kč), projektu protipovodňové ochrany v Brně (1,2 mld. Kč), programu

Dešťovka (1,2 mld. Kč) a krajinných investic ve výši necelé jedné miliardy korun.

Za tyto dodatečné prostředky ale Ministerstvo životního prostředí zajistí pouze zlomek investic, které krajina potřebuje, a které jsou [odhadnuty](#) na desítky miliard korun v příštích několika letech. Za 1,2 mld. korun tak bude upraveno 1,3 kilometru řeky Svatky v Brně, protipovodňový efekt mají ale především zásahy v celé ploše povodí, kde je třeba revitalizovat tisíce kilometrů čtverečních půdy a zároveň tisíce kilometrů vodních toků. Program zádrže dešťové vody zajistí 40 tisíc kubíkových nádrží, potenciál zadržení vody v krajině opatřeními jako je ochrana půdy před erozí, mokřady, tůň nebo revitalizace vodních toků jsou ale až 3,5 milionu kubíků. Miliardy přidělené v plánu obnovy Ministerstvu zemědělství mají přitom na vodní režim v krajině pouze minimální vliv, či dokonce mohou podle konkrétního provedení škodit, jako například nevhodně provedené hrazení bystřin, které můžeme vidět na většině našich horských toků. To sice ochrání konkrétní místo, třeba lesní cestu, ale znásobí problém v obcích níže po toku.

Plán obnovy je tak dalším výsledkem dlouhodobé krize v oblasti boje proti suchu, který popisuje také [závěr kontroly Národního kontrolního úřadu](#), kde kvůli střetu kompetencí ministerstev životního prostředí a zemědělství neexistuje ucelený přístup k řešení problémů v krajině a tedy ani posunu v naší odolnosti vůči suchu.

K navýšení o 4 mld. na celkem 7,5 mld. došlo také v komponentě 2.2 "Snižování spotřeby energie". To má pokrýt převis poptávky o hluboké renovace (úspora energií min. 30 %) či stavbu veřejných a obecních budov v pasivním standardu. Právě úsporné programy v obcích nebyly dlouho podporovány

a tato alokace tak může mít významný pozitivní efekt na plnění našich cílů v oblasti úspor energie.

Pochybný je také přínos financování programu Nová zelená úsporám. Ačkoli navržené zateplování rodinných domů, malé obnovitelné zdroje a výměna kotlů jsou potřebná opatření, deset miliard Národního plánu obnovy nepřispěje ke zvýšení jejich pozitivních dopadů. Program Nová zelená úsporám totiž přijde mezi lety 2021 a 2023 o 9,6 miliardy korun, což je plánovaný podíl programu na výnosech z dražeb emisních

povolenek, kterými je financován. Tento podíl byl v návrhu státního rozpočtu na rok 2021 zkrácen, výnosy z prodeje povolenek se tak stanou příjmem eráru. Deset miliard korun, které přinese Národní plán obnovy, tak nepřispějí k novým příležitostem obnovy ekonomiky po koronaviru, ani nezlepší tragickou energetickou nehospodárnost naší ekonomiky, ale zalepí díru v českém státním rozpočtu.

Ekologické organizace upozorňují také na nedostatečnou veřejnou kontrolu čerpání Národního plánu obnovy. Vzhledem ke zkušenostem s nízkou transparentností jeho přípravy je nutné umožnit nevládním organizacím a sociálním a hospodářským partnerům kontrolovat rozdělování peněz v Národním plánu obnovy v jeho Řídícím orgánu. Návrh plánu zatím počítá s tím, že se jeho řízení budou účastnit pouze dotčená ministerstva a všem dalším zainteresovaným stranám, včetně poslanců a senátorů, vyhrazuje pouze nezávaznou poradní funkce v takzvaném Výboru NPO. Otevřená správa zdrojů z Evropské unie je přitom běžnou praxí jak ve všech Operačních programech, tak i v novém Modernizačním fondu.

Anna Kárníková, ředitelka Hnutí DUHA, řekla: *“Ministerstvo průmyslu a obchodu vyřešilo překerní situaci kolem chybně zpracovaného NPO skutečně šalamounsky - místo toho, aby donutili Ministerstvo zemědělství nedostatečná opatření stáhnout nebo předělat tak, aby měla skutečně efekt pro klima, dolilo do plánu peníze ze státního rozpočtu a s investicemi si zahráli rošádu tak, aby ty nejzelenější mohli vykázat do evropského rozpočtu. Kromě této nekoncepční rošády plán ukazuje na hlubší problémy klimatické politiky - její setrvalou nesystémovost a nízkou efektivitu, která plyne z nízkých ambicí a intenzivního resortismu, jak vidíme například na zcela neefektivním porcování agendy sucha a adaptace na změnu klimatu mezi resorty životního prostředí a zemědělství.”*

Jana Moravcová, ředitelka Beleco, řekla: *“Pár suchých poldrů a voda vedoucí na pole v trubkách, jak navrhuje Ministerstvo zemědělství, a obnova mokřadů na 48 hektarech podle Ministerstva životního prostředí problém nevyřeší, je to zase jen lokální, krátkodobé a nesystémové řešení. Národní plán obnovy je jedinečnou příležitostí k získání financí na systémovou realizaci opatření zadržujících vodu v krajině, bránících erozi a bleskovým povodním. Vedle získání peněz na realizaci těchto opatření je ale nutné změnit legislativu a dotační systém tak, aby vlastníci a hospodařící subjekty byli motivováni k jejich realizaci a dlouhodobé udržitelnosti. V současné době se jim meze, tůně a mokřady mezi ornou půdou hrubě nevyplácí, a to se musí změnit. Realizace těchto opatření je veřejná služba a jako taková musí být oceněna a ztráty z ušlých zisků kompenzovány. V konečném důsledku by to pomohlo nám všem.”*

Jana Maussen, Centra pro dopravu a energetiku, řekla: *“Vláda mohla využít příležitost a připravit Národní plán obnovy, který by Česku pomohl čelit covidové a klimatické krizi. Místo toho sledujeme přípravu plánu, který je v mnoha ohledech jen promarněnou šancí. Týká se to jak oblasti zelených investic, tak*

transparentnosti celého procesu, který až do nedávna probíhal bez participace se sociálními partnery a veřejností.”

Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu, řekl: “Evropští daňoví poplatníci nám posílají peníze na obnovu naší země po pandemii a její ochranu před dopady klimatické krize. Velká část z prostředků ale může zbytečně skončit v bahně rybníků, ve stejnověkových lesních plantážích nebo v dřevěm státním rozpočtu. Na vině je nekoncepční chaos v Babišově vládě.”

Tisková zpráva Hnutí DUHA, Beleco, Zeleného kruhu a Centra pro dopravu a energetiku

Nové Dukovany: ani 140, ani 160, ale už 200 miliard korun

Cena nového reaktoru v Dukovanech rychle roste, aniž tendr vůbec začal. Již ne 140, ani 160 miliard korun, jak tvrdil či dnes tvrdí ministr průmyslu Karel Havlíček, ale 200 miliard korun je aktuální odhadovaná cena projektu. Prozrazují to podklady, které dostali členové Stálého výboru pro výstavbu nových jaderných zdrojů pro dnešní jednání. Z toho 5 miliard je podíl firmy ČEZ na přípravě projektu do roku 2024 a 195 miliard korun má zaplatit stát cestou půjčky společnosti ČEZ.

Pořád je to ale velmi nízký odhad, průměrná cena reaktoru o výkonu 1 200 MW se pohybuje kolem 225 miliard korun bez započítání ceny financování a bez vlivu obvyklého zpoždování projektů. U tří v Evropě stále rozestavěných jaderných elektráren (Finsko, Francie a Slovensko) je skutečná délka výstavby již 3-4x delší a cena 2-4x vyšší, než předpokládaly projekty. Není sebemenší důvod domnívat se, že by tomu u nás mělo být jinak. Komplikace by byly skoro jistě i větší, pokud by projekt měl dodávat francouzský Framatom nebo korejská KHNP, protože ty přicházejí s reaktory, které si od nich nikdo ještě ani neobjednal. Šlo by tak o projekty „první svého druhu“, při kterých se během stavby objevují ještě další problémy, které projektanti musí řešit.

Edvard Sequens, energetický konzultant sdružení Calla, řekl: “Ministr Havlíček neříká pravdu o ceně reaktoru a skutečných dopadech do cen elektřiny. Zvyšuje se tak riziko utracení miliard korun za přípravu nakonec nerealizovaného projektu a zejména ztráty několika let času, který nutně potřebujeme na skutečnou transformaci naší energetiky.”

nízká, že ji nikdo nevěřil. Skok o 40 miliard to částečně napравuje, ale není poslední. U všech srovnatelných jaderných projektů z posledních let tomu tak bylo. Nevypíše některá sázková kancelář kurz na 300 miliard?”

Tisková zpráva Cally a Hnutí DUHA

Lokální pracovní skupiny podle Správy úložišť – na míle daleko od partnerství a otevřeného dialogu

Obce z lokalit, které vláda vybrala jako vhodné pro hledání místa pro konečné uložení vysoceradioaktivních odpadů - Březového potoka v Pošumaví, Horky na Třebíčsku, Hrádku na Jihlavsku a Janoch u Temelína dostaly od Správy úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) nabídku nominovat svého zástupce do tzv. lokální pracovní skupiny. V každé z těchto lokalit by měla vzniknout samostatná. Podle návrhu Statutu, který starostové obdrželi (přílohou), však o žádný deklarovaný otevřený dialog nemá jít, zástupci obcí tu mají být ve velmi nerovnoprávném postavení vůči zástupcům státu. Platforma proti hlubinnému úložišti navíc připomíná, že uplynulé desetiletí bylo plně nenaplněných slibů ministrů průmyslu i SÚRAO. Pokud má začít dialog s obcemi, pak přinejmenším zákon, posilující jejich práva by měl nejprve spatřit světlo světa ve Sbírce zákonů.

Návrh Statutu lokální pracovní skupiny hovoří sice o otevřeném dialogu a transparentním prostředí, ale z dalších ustanovení je vidět, že již opět má jít o hru na debatu s obcemi. Vše kolem skupiny bude pevně řízeno Správou, bez jejíhož zástupce nemůže skupina jednat, ten odebírá slovo, a pokud usoudí, že se diskuse odchýlí od programu, může skupinu i ukončit. Jednání se nesmí nahrávat a i zápis má být pouze informativní. Pokud by chtěli zástupci obcí přizvat svého odborníka k jednání, musí ho schválit ředitel SÚRAO. Správa úložišť si ale k jednání může přizvat neomezený počet svých zaměstnanců a spolupracujících osob.

Dialogu nesvědčí státem nesplněné sliby o zákonu o zapojení obcí do vyhledávání úložiště, který měl zlepšit jejich nevyhovující postavení v povolovacích řízeních. Ten je jim slibován již desetiletí, od roku 2016 pak s jeho vznikem počítá nový atomový zákon. Avšak ani ministr průmyslu Karel Havlíček nepřekonal etapu slov a požadovaný zákon do konce stávajícího volebního období nevznikne. Bez toho nyní opět mohou přijít roky podvodů ze strany zodpovědných státních úřadů, jaké obce zažily v předchozí etapě. Příprava, stavba i provoz hlubinného úložiště při tom zásadně ovlivní životy ve vybraných obcích nejen v této generaci, ale i v řadě dalších.

Petr Klásek, starosta obce Chanovice z lokality Březový potok a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: „Lokální pracovní skupina pro úložiště radioaktivních odpadů je další ze zástěrek Správy úložišť a Ministerstva průmyslu pro média a neinformovanou veřejnost, jak se údajně spolupracuje s obcemi.

Mám i řadu výhrad k návrhu činnosti a pravidel jednání skupiny stanovené ředitelem SÚRAO. Možnost dobrovolnosti v celém procesu nikdy nebyla nabídnuta. Zákon řešící celou problematiku a rovnocenné postavení obcí je jen na úrovni nesplněných slibů.“

„Naše obec byla postavena před drsné rozhodnutí o vybudování úložiště vyhořelého jaderného paliva

a ostatních radioaktivních odpadů na našem území státními orgány před 18 roky. Po celou tu dobu stále usilujeme o rovnoprávné postavení obcí v celém procesu. Pracovníci státních institucí, především MPO a SÚRAO, nikdy nebrali na nás, lidi žijící v místě, žádné ohledy.“

„Jsem opakovaně zklamán z jednání ministra Havlíčka i ředitele Prachaře, jejichž postupy považuji za aroganci státní moci. Ctím všechna přechodná usnesení zastupitelstva Obce Chanovice a všech dalších obcí z Horažďovicka a naprosto jasný postoj většiny zdejších občanů - ÚLOŽIŠTĚ U NÁS NECHCEME!“

Petr Piňos, starosta městyse Budišov z lokality Horka řekl: „Drtivá většina obcí z lokality Horka se na svém včerejším jednání shodla, že nebudou vysílat své zástupce do Správy úložišť navrhované lokální pracovní skupiny. Byly by v ní pouze v roli přísedících bez možností spolurozhodovat, mají také zkušenosti z fungování dřívější „Pracovní skupiny pro dialog“, která reálně nic neřešila.“

Antonín Seknička, místostarosta obce Cejle z lokality Hrádek řekl: „I v naší lokalitě Hrádek platí, že nemáme v plánu se zapojovat do navrženého konceptu pracovních skupin. Na první pohled vstřícná nabídka spolupráce v diktovaných nedobrovolných mezích a se zadáváním úkolů nemůže být brána vůbec vážně. Do nastolení rovnoprávnosti stran a opravdu kvalitního zákona o zapojení obcí bude diskuze opět ztrátou času, tak jako v minulosti. O objektu, který by měl zůstat pod našima nohama i po uzavření v budoucnu technologicky jednou překonaných jaderných elektráren, nemůže ministerstvo průmyslu takto jednat.“

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

Sedm důvodů pro neschválení nového stavebního zákona

Zelený kruh doručil poslancům sedm důvodů, proč neschvalovat předložený návrh nového stavebního zákona. Návrh má tak silné systémové vady, že ani předložené pozměňovací návrhy je nemohou vyřešit. Zelený kruh proto doporučuje návrh přepracovat a schválit v novém volebním období.

Hlavním důvodem pro doporučení návrh v současné podobě neschvalovat je ten, že neexistuje elementární shoda nad hlavními principy stavebního práva. To s sebou nese vysoké riziko řady úprav bezprostředně po schválení zákona nebo dokonce zrušení celé finančně nákladné reorganizace v následujících letech.

„Aktéři, kteří varují před přijetím současného návrhu, jsou z tolika různých zájmových skupin, že by poslanci měli tomuto signálu opravdu věnovat pozornost. Proti jsou nejen zástupci samospráv nebo akademici, ale dokonce i profesní sdružení, pro které je aplikace stavebního zákona denním chlebem. Stávající systém je třeba změnit, nikoliv ale k horšímu.“, uvedl k návrhu Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu.

Návrh zásadním způsobem oslabuje ochranu veřejných zájmů. Dopady projektů na životní prostředí budou posuzovány pouze v rámci stavebního úřadu, a to i v případě zvláště cenných území. Tzv. integrace dotčených orgánů neobsahuje žádné pojistky

pro odbornou nezávislost úředníků, kteří budou v rámci stavebního úřadu posuzovat dopady záměru na životní prostředí, přírodu, krajinu, veřejnou zeleň či zábory nejkvalitnější zemědělské půdy.

Zásadní návrhy v oblasti územního plánování byly předloženy na poslední chvíli, bez potřebného projednání se všemi relevantními aktéry a bez posouzení dopadů. „Vláda se dopustila hrubé chyby, když ignorovala požadavky obcí na změny v pravidlech pro územní plánování, které vznášely při přípravě věcného záměru a paragrafovaného znění. Narychlo připravené radikální úpravy, které nyní předkládají poslanci těsně před třetím čtením, znamenají obrovské riziko nezamýšlených důsledků. Zejména pro obce, které nemají takové odborné zázemí jako Praha nebo Brno,“ uvedla Petra Kolínská, vedoucí projektu Měníme klima v legislativě.

Mezi sedm hlavních důvodů, proč nemá být nový stavební zákon schválen, zařadil Zelený kruh také omezení práv vlastníků nemovitostí a občanů při vypořádání připomínek během standardního řízení. Více sporů tak skončí u soudu, což rozhodování o stavbách zkomplikuje a zpomalí.

Samotná rozsáhlá reorganizace veřejné správy si vyžádá náklady ve výši několika miliard korun, které by bylo účelné investovat jinde. Především ale přeskupování úředníků, převádění spisů a zahájených rozhodování vyvolá okamžitý propad ve vydávání povolení minimálně na jeden rok. Podle [analýzy Ministerstva vnitra](#) tak způsobí rozsáhlé hospodářské škody.

Naplněn nebyl ani hlavní cíl předkladatele, totiž garantovat dodržování lhůt stanovených zákonem. Ty stejně jako dnes zůstávají nevymahatelné. Centralizace rozhodování a zrušení odpovědnosti konkrétních úředníků navíc posílí korupční potenciál povolovacího řízení.

Detaily k sedmi důvodům naleznete v [této příloze](#).

Tisková zpráva Zeleného kruhu

Projekt ševětínského areálu se musí změnit

Krajský úřad vrátil dokumentaci EIA na projekt výrobního a skladového areálu u Ševětína k přepracování. Stalo se tak po zdrcujících připomínkách, kterými projekt opět zahrnuly spolky, místní obyvatelé, okolní obce i některé státní instituce. Úpravy záměru totiž zůstaly spíše v kosmetické rovině a dokumentace trpěla některými závažnými nedostatky. Investor a autoři dokumentace navíc zpochybnili podmínky, které uložil krajský úřad v závěru zjišťovacího řízení nebo je požadovaly orgány státní správy. V dokumentaci tak chybějí variantní řešení záměru, snížení záboru zemědělské půdy nebo rozšíření biokoridoru kolem přeloženého Ponědražského potoka.

Požadavek na vrácení dokumentace k přepracování vznesla ve svých připomínkách i Calla. Kromě už zmíněných problematických bodů jsme v dokumentaci našli celou řadu dalších nedostatků a opomenutí. Za nejzávažnější však považujeme vyznění pasáže, která obsahuje návrhy „opatření k prevenci, vyloučení a snížení všech významných negativních vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví“. Hned v úvodu se dočteme, že některá opatření jsou součástí

rozpracované dokumentace pro územní rozhodnutí („ozelenění fasád, zelené střechy na části hal, ČOV splňující BAT limity pro zbytkové znečištění vypouštěných vyčištěných odpadních vod atd.“). Z toho pak autoři vyvodili závěr, že dokumentace EIA se těmito opatřeními už vůbec nemusí zabývat! Dokument, který by měl záměr komplexně posoudit, nás tak v klíčové části odkazuje na jiný rozhodovací proces a jinou dokumentaci, navíc jen rozpracovanou a v tuto chvíli veřejnosti nedostupnou.

Investor tak pokračuje v taktice, která mu už vynesla pěkných pár dílčích správních rozhodnutí, aniž by proběhl řádný proces posuzování vlivů na životní prostředí. Aktuálně jde totiž o třetí proces EIA v pořadí, když dva dosavadní byly zastaveny samotným investorem už během zjišťovacího řízení. Přesto už bylo celé území zbaveno stromů, památkově cenný panský dvůr Švamberk byl srovnán se zemí a překládá se koryto Ponědražského potoka. Proces EIA by měl ovšem sloužit k tomu, aby mohla veřejnost porovnat varianty záměru a diskutovat s investorem i odborníky, zda takový záměr a v takovém rozsahu do území patří. K tomuto názoru se nakonec evidentně přiklonil i krajský úřad.

Jiří Řehounek

Dohoda o parametrech Labe je pokus o švindl

Děti Země nesouhlasí s návrhem česko-německé dohody, kterou vláda schválila v pondělí 3. května 2021, neboť vtažením Německa a konkrétními parametry pro rozšíření nákladní vodní dopravy na Labi se snaží jiným způsobem prosadit její další betonování od hranic do Pardubic za téměř 11 miliard korun. Koncepce vodní dopravy není totiž dosud schválená. Navíc příprava dohody probíhala v neveřejném režimu, takže její schválení odmítají i ministři životního prostředí sedmi německých spolkových zemí.

„Ministerstvo dopravy dokončovalo obsah smlouvy s německou stranou i uvnitř našeho státu za posledních deset měsíců zřejmě v nějakém utajeném režimu, neboť jsme na základě žádostí o informace nedostali od něho a ani od Ministerstva zahraničních věcí žádné protokoly z jednání a ani písemnou nebo elektronickou komunikaci. Nedovedeme si představit, že by úřednictvo pod náměstkem Janem Sechterem za tu dobu nemělo jedině jednání a neposlalo jediný dopis,“ upozorňuje předseda Děti Země Miroslav Patrik.

Česká republika se v navržené mezistátní dohodě o rozvoji vnitrozemské vodní cesty na Labi mj. zavazuje, že od státních hranic do Ústí nad Labem a od Týnce nad Labem do Pardubic vytvoří plavební hloubku 230 cm a od Ústí nad Labem do Týnce nad Labem tuto plavební hloubku bude udržovat. Tento slib lze ovšem podle Děti Země splnit jen investicemi do vodní dopravní infrastruktury na Labi za téměř 11 miliard korun, a to hlavně na jez u Děčína za 5,2 miliardy korun a na plavební kanál u Přelouče za asi 3,1 miliardy korun, které mají ovšem škodlivý vliv na území NATURA 2000. Ačkoliv stát za více než dvacet let přípravy obou těchto staveb utratil téměř miliardu korun, tak dosud ani neprošly řádným hodnocením

vlivů na životní prostředí. Děti Země proto doufají, že parlament návrh této obskurní dohody zamítne.

„Ministerstvo životního prostředí se v rámci připomínkovacího řízení zachovalo až příliš diplomaticky, pokud s dohodou souhlasilo, neboť nelze slibovat, že zajistíme nějaké parametry vodní cesty na Labi, které by znamenaly porušování zákonů či mezinárodní závazků na ochranu území NATURA 2000,“ myslí si dále Patrik.

Podle něho se měl ministr Richard Brabec proti smlouvě postavit, jako to na svém jednání dne 23. dubna 2021 udělali i ministři životního prostředí všech sedmi zemí v Německu, kudy Labe protéká. Ti totiž upozornili, že smlouva se týká kompetencí těchto spolkových zemí a navíc je v rozporu s Celkovou koncepcí pro Labe, která zohledňuje dopravní i ekologické zájmy. Dohoda přitom podle nich přírodní význam Labe oslabuje.

Podle Děti Země je účelem dohody politický nátlak na orgány ochrany přírody a správní orgány, aby další betonování Labe povolili, neboť cílem je napojit Labe v Pardubicích na plavební kanál Dunaj – Odra – Labe.

Tisková zpráva Děti Země (redakčně upraveno)

Všichni do aut!

Tak trochu se to dalo čekat. Jihočeský kraj se chystá škrtnat vlakové spoje a jistě v tom není sám. A nemyslím tím omezování provozu během lockdownu, které se dá pochopit. Škrtnání se plánuje od 13. června a dotkne se 60 spojů. Prý ty vlaky (slovy krajského radního pro dopravu Antonína Kráka) *„lidově řečeno vozí vzduch“*. Omezení samozřejmě doprovázejí obvyklé fráze o tom, jak budou vlaky nahrazeny autobusy. Jen nikdo neříká, jak dlouho takové plnohodnotné nahrazení vydrží. Pro informaci se můžete zeptat v obcích, kde už v minulosti vlaky omezovali nebo rovnou zrušili celou trať.

Český venkov se vylidňuje a chybějící spojení veřejnou dopravou je jedním z faktorů, který k tomuto neblahému trendu přispívá. Jak se postupně hromadná doprava omezuje, začínají i její skalní příznivci kolísat a dojíždět do práce autem. Zbývající vlakové soupravy se tak dále vyprazdňují a stávají se „argumentem“ pro další omezování vlakové dopravy. A nejde jen o lokálky, které dlouhá léta chátrají a tiše se zavírají jedna za druhou. Dnešní omezování se už dotýká i spojů na hlavních tratích, kterými jezdí lidé do práce nebo do školy.

Proti rušení už často neprotestují ani dotčené obce. *„Podle mě to nemá smysl. Podávali jsme je vytrvale v minulých letech, a bohužel marně. Kraj nám akorát oznámí, že se jimi zabýval, ale nikdy nám nevyšel vstříc. Je to zvláštní přístup,“* řekl deníku MF DNES zlivský starosta Radek Rothschedl.

V době covidové a postcovidové potřebovala veřejná doprava podpořit a rozvíjet, v jižních Čechách pak navíc ještě zavést funkční IDS. Namísto toho náš stát hodil regionální železnice přes palubu a teď přihlíží jejich pomalému potápění. Zapomíná, že koridory ani vysokorychlostní tratě dopravní dostupnost českého venkova nezajistí. A že i k vlakům na páteřních tratích se musí cestující nějak dostat.

Jiří Řehounek

Hybridní čmeláci na zahrádku nepatří

I na českém trhu jsou v současné době dostupní hybridní čmeláci pro tzv. opylovací službu. Jde o čmeláky z uzavřeného chovu, který má s přírodou společné už jen dávné předky. Chov je uzavřený a čmeláci v něm vyšlechtěni tak, aby měli velká hnízda se spoustou dělnic a efektivně opylovali. Základem jejich DNA bývají geny „našich“ čmeláků zemních, ale často i jiných, nepůvodních poddruhů, což se projevuje i na jejich vzhledu.

Tito hybridi mají pracovat v uzavřených sklenících a fóliovnicích, aby se nedostali do přírody. Po splnění úkolu jsou hnízda spálena a to včetně matek. Hnízdo je

hned nahrazeno dalším a opylovací služba jede dál. Ačkoli existují opatření, která brání v úniku matek a trubců do volné přírody, nemohou být nikdy stoprocentní. I proto považujeme využívání těchto čmeláků v opylovací službě za rizikové a mimo uzavřené prostory za vyložené nebezpečné. Pokud se začnou hybridní čmeláci v krajině rozmnožovat, zvýší se tlak na ostatní druhy původních čmeláků. Jejich silná hnízda jim budou konkurovat, což může některé naše druhy výrazně ohrozit.

Samotná čmeláčí opylovací služba představuje pro naši přírodu problém, podléhá však alespoň nějaké regulaci. Firmy nabízející jakékoli čmeláky si musejí opatřit výjimku k prodeji zvláště chráněného druhu živočicha a k následné likvidaci hnízda. Často výjimku nedostanou nebo jim k ní úřad naloží omezující podmínky. V žádném případě však nelze akceptovat, že vám někdo takové čmeláky prodá na zahrádku a navíc vás ani neupozorní, jak s takovým hnízdem zacházet. Nebo byste si koupili za víc než dvě tisícovky hnízdo čmeláků, které musíte po několika týdnech celé i s čmeláky hodit do ohně? Pokud hnízdo nespálíte a necháte královny a trubce vylétnout do přírody, podílíte se na jejich šíření.

Prodejce, který hybridní čmeláky na zahrádky prodává, porušuje pravidla, která mu byla stanovena rozhodnutím krajských úřadů a bez varování vystavuje své zákazníky možnému postihu. Aktivně nabízí čmeláky k umístění i do krajů, v nichž mu krajské úřady výjimku neudělily. Ani v šesti krajích, kde před časem povolení získal, nesděluje zákazníkům všechny informace. Když se dozvedí, že mají hnízda i s roztomilými včelími medvídky zlikvidovat, mnozí to opláčou. Asi si také umíte představit, jak spálení hnízd nesou děti.

Více informací o problematice prodeje nepůvodních čmeláků do zahrádek najdete na webových stránkách Čmeláci plus: <https://www.cmelaciplus.cz/prodej-nepuvodnich-druhu-cmelaku/>.

A pokud zvažujete pořízení čmeláků, dejte přednost těm z přírody kolem vás. Přestože v ČR existuje i jeden autorizovaný prodejce přírodních čmeláků, zkuste to sami. Nemusíte kupovat hojně čmeláky zemní a už vůbec ne hybridní čmeláky určené pro opylovací službu. Nabídněte své úlky (čmelíny) čmelákům jiným, méně početným druhům, např. čmelákům zahradním, hájovým nebo rokytovým. Podrobné návody najdete na webu <https://www.cmelaciplus.cz>.

Ondřej Hercog & Jiří Řehounek

Webkamery na Vrbenských rybnících

Po nezbytném odbahnění se na rybníky Bažina a Domin vystřídali bagry v přírodní rezervaci Vrbenské rybníky opět vodní ptáci. Zajímavým doplňkem pozorování racčí kolonie v této unikátní rezervaci mohou být nově instalované webkamery, které najdete zde: <https://zp.kraj-jihocesky.cz/aktuality.html?clanek=388>.

Pokud vás Vrbenské rybníky zaujaly a nemáte je právě za domem, připravili jsme v loňských lockdownech jako inspiraci dvě přírodovědné vycházky na internetu:

„Za ptáky a hmyzem na Vrbenské rybníky“:

http://www.calla.cz/index.php?path=o_prirody/Vychazky&php=Za_ptaky_a_hmyzem_na_Vrbenske_rybniky.php#top

„Za ptáky na podzimní Vrbenské rybníky“:

http://www.calla.cz/index.php?path=o_prirody/Vychazky&php=Za_ptaky_na_podzimni_Vrbenske_rybniky.php#top

Jiří Řehounek

První odsouzený travič dravců

Přelomový rozsudek padl u okresního soudu ve Strakonících. Historicky poprvé byl v Česku někdo odsouzen za trávení divoce žijících ptáků. Soudce uznal muže vinným ve všech třech bodech obžaloby. Nepravomocný rozsudek je 2,5 roku odnětí svobody s odkladem na 3,5 roku. U soudu svědčila psovodka České společnosti ornitologické Klára Hlubocká, která v terénu pátrá po otrávených návnadách a jejich obětech a podklady předává policii.

V březnu 2019 měl muž otrávit dva orly mořské a dva krkavce velké u Mečichova na Strakonicku. V květnu toho roku byla provedena domovní prohlídka u podezřelého a byly u něj nalezeny přípravky s karbofuranem a endrinem. Z laboratorních analýz se zjistilo, že orli byli otráveni karbofuranem a krkavci endrinem. V dubnu 2021 byl muž uznán vinným ve všech třech bodech obžaloby – neoprávněné nakládání s volně žijícími zvířaty, přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu a týrání zvířat.

Česká společnost ornitologická má ptačí kriminalitu v hledáčku již od roku

2000. V roce 2017 zintenzivnila hledání otrávených návnad a jejich zvířecích obětí zřízením specializované terénní psí jednotky psovodky Kláry Hlubocké, která navštěvuje preventivně důležitá místa výskytu dravců, případně místa dřívějšího trávení. Kromě toho vyjíždí k případům na žádost policie či dalších institucí, případně na ohlášení občanů.

„Ptačí kriminalitou se zabývám přes 20 let a teď jsem se konečně dočkal prvního odsouzeného traviče. Je to nesmírně důležitý signál pro ty, kdo neberou ochranu přírody vážně, že společnost má zájem ji chránit a má zájem si ochranu vynutit v případě potřeby i formou soudního rozhodnutí. Netěší nás, že má někdo problémy se soudy, ale příroda a životy ptáků jsou hodnotou, která za to stojí,“ říká ředitel ČSO Zdeněk Vermouzek.

Jen za rok 2020 ČSO zaznamenala 51 nelegálně zabitých ptáků, většinou šlo o otravy. Od roku 2017, kdy existuje terénní psí jednotka, ČSO zdokumentovala a předala policii 95 případů, jejichž oběťmi se stalo více než 250 ptáků. Letos je to už 21 případů s 56 ptačími oběťmi.

Traviči a pytláci k trávení zvířat nejčastěji používají zvláště brutální způsob usmrcení – nástrahu s nervovým jedem karbofuranem, po jehož požití zvíře umírá bolestivě v křečích, nemůže dýchat, bolestivě roztahuje křídla a svírá pařáty. Jed je nebezpečný a smrtelný i pro člověka. Vstřebává se i kůží či vdechnutím.

Samotné držení jedu karbofuranu je trestným činem a v celé Evropské unii je jeho držení zakázané už od roku 2008 pro jeho přílišnou jedovatost. Dříve se užíval jako pesticid v zemědělství. Několik kapek tohoto jedu dokáže spolehlivě usmrtit prakticky jakéhokoliv živočicha.

Tisková zpráva ČSO (redakčně upraveno)

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Sypejte ptáčkům červy

Tradovanou příčinou odletu stěhovavých ptáků „do teplých krajín“, jak už označení samotné destinace jejich pobytu napovídá, je chladno. Zima je však i opeřencům, kteří u nás zůstávají celoročně, takže pravou příčinu musíme hledat jinde. Konkrétně v potravě. Platí tak, že většina hmyzožravých ptáků nás na podzim opustí, protože v naší přírodě dochází hmyz.

Jsou zajisté i výjimky. Příkladem miniaturní králíčky obecní, kteří hledají hmyz přezimující třeba na smrkových větvičkách. Či rehkové domácí, z nichž někteří u nás už zůstávají přes zimu. Nebo sýkory likvidující přes léto kvanta hmyzu a v zimě se přeorientovaly na zrní v krmítkách.

Určitě ale nezkoušejte sypat zrní vlaštovkám, jak doporučuje ve svém songu Jarek Nohavica prostřednictvím Ludwiga van Beethovena. Do Afriky by odletěly stejně. Jiné hmyzožravé opeřence by však snad mohly zvíkat pravidelné dávky živých moučných červů.

Jiří Řehounek

Vzácný kalous pustovka se stal obětí lidské nepořádnosti

S jarním oteplením vyrážejí lidé více do přírody a častěji tak nacházejí volně žijící živočichy, kteří potřebují naši pomoc. Jedním z nebezpečí, která na zvířata venku číhají v důsledku lidského konání, jsou zapomenuté rybářské vlasce a háčky. Do pohozeného vlasce si zamotal křídlo vzácný kalous pustovka, který je nyní v péči Třeboňské záchranné stanice pro volně žijící živočichy.

Pozůstatky po tzv. sportovním rybolovu jsou velkým nebezpečím nejen pro zvířata žijící přímo na vodě. Například ptáci proletující korunami stromů nad korytem řeky či nad břehy rybníka se do takové neviditelné pasti chytí velmi snadno. Do vlasců ležících na zemi se mohou za nohu chytit například ježci a další druhy savců i ptáků.

„Jedinec, který se zamotá, nemá šanci na vysvobození svépomocí. Vlasce jsou pevné, prakticky nepřetržitelné a v přírodě se rozkládají velmi pomalu. To, že bývají zpravidla zakončeny ostrým háčkem, je už jen smutnou „třešničkou na dortu“, vysvětluje Nikola Mrázková z Třeboňské záchranné stanice. „Nyní máme čerstvě v péči jednu z obětí této nebezpečné nástrahy. Jedná se o vzácný druh sovy, kalouse pustovku. Zamotal se do vlasce a při snaze se osvobodit si přivodil vážné poranění křídla. Naštěstí nedošlo ke zlomenině, rána se dobře hojí, a tak jsou šance na návrat této roztomilé sovy do přírody relativně dobré,“ doplňuje Nikola.

Výše uvedené problémy se netýkají pouze rybářských vlasců. Nebezpečí pro volně žijící živočichy představuje celá řada dalších předmětů, jako jsou pohozené provázky, plasty, plechovky, v současné době také například pohozené roušky atp. Proto s čím do přírody vyrazíte, to si, prosím, také odnese zpět domů. Vyplatí se to!

V případě nálezu zraněného živočicha se můžete obrátit na pracovníky Záchranné stanice pro volně žijící živočichy v Třeboni na tel. čísle +420 384 722 088 (přesměrování na mobil v případě nepřítomnosti v kanceláři). Kontakty na záchranné stanice v dalších regionech lze nalézt na www.zvirevnouzi.cz.

Tisková zpráva Českého nadačního fondu pro vydru

Rostlina roku 2021 – vstavač kukačka

Česká botanická společnost (ČBS) sdružuje zájemce činné v botanice. Vedle publikační činnosti, pořádání exkurzí a přednášek se věnuje také osvětě a popularizaci botaniky. Od letošního roku bude vyhlašovat každoročně „Rostlinu roku“. Cílem je upozornit na ohrožené, případně jinak zajímavé druhy naší květeny, a seznámit širokou veřejnost s jejich biologií, v případě vzácných druhů také s problematikou jejich ochrany.

Pro rok 2021 byla hlavním výborem ČBS vybrána jedna z našich původních orchidejí, vstavač kukačka. Důvodů je několik. Tato dříve na území České republiky hojná rostlina nyní patří mezi zákonem chráněné a dle červeného seznamu kriticky ohrožené druhy naší květeny. Změny v obhospodařování krajiny v posledních dekádách vedly u této, podobně jako u dalších našich orchidejí, k razantnímu úbytku vhodných lokalit.

Výběrem tohoto druhu navazujeme plynule na loňský Rok orchidejí (vyhlášený Českým svazem ochránců přírody), české druhové jméno připomíná inspiraci Českou společností ornitologickou, která vyhlašuje každoročně akci „Pták roku“. V průběhu roku bude vydáno několik populárně-naučných článků věnovaných této rostlině. Pakliže to umožní aktuální epidemická situace, budou uspořádány exkurze pro veřejnost směřující na některé z dosud existujících lokalit tohoto druhu.

Podrobné informace budou pravidelně zveřejňovány na internetových stránkách ČBS (<https://botanospol.cz/cs>) a na facebookovém profilu <https://www.facebook.com/botanospol>.

Tisková zpráva ČBS (redakčně upraveno)

Z ĎÁBLÍKOVA ARCHIVU

První číslo zpravodaje Ďáblík mohli naši členové a přátelé spatřit v říjnu 1999. Zpočátku vycházel jen čtyřikrát do roka, jak se sami můžete přesvědčit [na stránce](#), kde pro Vás máme všechny. Se začátkem vydávání již třetí stovky Ďáblíka jsme se rozhodli zabrousit do tohoto archivu a po dvaceti letech vytáhnout na světlo články představující, co nás tehdy těšilo i trápilo a představit Vám skrze jejich texty i naše bývalé kolegyně a kolegy. Někdy možná překvapí podobnosti dění s dneškem, či jak se některé záležitosti táhnou téměř přes celou lidskou generaci.

Biodiverzita a přírodní podmínky Novohradských hor

Pod tímto názvem uspořádala počátkem letošního roku Jihočeská universita a Entomologický ústav AV dvoudenní konferenci, jejímž cílem bylo nejen "prověřit" návrh na vyhlášení Chráněné krajinné oblasti, ale i seznámit se s aktuálním stavem, který prezentovaly přednesené referáty v několika sekcích. Základ tvoří výzkumný potenciál katedry biologie PF, která v rámci svého projektu MŠMT ČR připravila také tuto konferenci.

Pesimismu spojený s obtížemi při prosazování vyhlášení CHKO Novohradské hory byl částečně zastíněn zjištěnou a potvrzenou skutečností, že je stále co chránit a přesto, že vyhlášení přírodních parků na územích obou okresů je chvályhodné, nelze se s tímto stavem spokojit. Tato forma nepostihuje nezbytnou ochranu zachovalých, funkčních a reprezentativních ekosystémů a biotopů, což potvrzuje i v současné době probíhající mapování NATURA 2000.

Přítomný zástupce MŽP ing. Alois

Pavlíčko tlumočil v tomto směru podporu ministra životního prostředí všem, kteří usilují o vyhlášení CHKO. Bohužel, od prvních návrhů se částečně změnil názor některých obcí na nezbytnost ochrany území Novohradských hor, což není rozhodně vinou pouze nevládních ekologických organizací, jak řekl ve svém příspěvku ing. Urban. Vzhledem k tomu, že Sdružení CALLA má k tomuto území vztah pramenící nejen z vazby na NPR Brouskův mlýn, ale i z účasti v mnoha správních řízeních hájících právě výjimečné přírodovědné hodnoty Novohradska před exploatačními zájmy, uvítali jsme možnost zúčastnit se konference. Rovněž sborník referátů představuje neocenitelnou odbornou pomůcku pro vydávání stanovisek a je k dispozici v knihovně sdružení.

Vladimír Molek, vyšlo v březnu 2002 v Ďáblíku č. 9

ZAOSTŘENO ENVIROSKOPEM

Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Jalovcové porosty v rezervaci Hadí vrch (lat: 48.9601, lon: 15.1987)

Ponořte se do krajiny, kam noha člověka 40 let nevkročila, a objevte magické území Hadího vrchu.

Přírodní rezervace Hadí vrch leží u Návar, poblíž Starého Města pod Landštejnem. Balvanitý hřbet a svahy vrcholu Výhon v nadmořské výšce 607 - 646 m pokrývají bývalé pastviny s acidofilními vřesovištními společenstvy a hlavně vitálními porosty jalovce obecného. Na kamenech je vyvinuto mechové a lišejníkové patro, roste zde třeba mech ploník jalovcový či několik druhů rodů lišejníku pupkovka a dutohlávka.

Na jižních svazích lokality se vyskytují teplomilné křovité dřeviny jako hrušeň planá a hloh tuholistý. Horninovým podkladem je žula čiměřského typu. V horní části vrcholu Výhon se nachází několik nízkých mrazových srubů s deskovitou odlučností horniny, pod nimi pak balvanové moře. Lokalita představuje jediné místo výskytu motýla pernatušky vřesovištní v ČR.

Blízká lesní rašeliniště Čtyřicítka s výskytem vzácných chráněných rostlin, jako je vachta trojlístá a bazanovec kytkokvětý, byla vykoupena v rámci kampaně "Místo pro přírodu" Českého svazu ochránců

přírody s cílem pečovat o její přírodovědnou a krajinnou hodnotu.

V okolí můžete navštívit též zaniklou obec Rajchěřov na břehu Rajchěřovského rybníka, která představuje jednu z mnoha vesnic zlikvidovaných po odsunu německých obyvatel po 2. světové válce.

Časová náročnost: 3 hodiny

Povaha terénu: K lokalitě vedou kombinovaně asfaltové, polní a lesní cesty. Terén samotné lokality je náročnější, členitý, s kamennými poli a hustými jalovcovými porosty.

Dostupnost: Hůře dostupná lokalita schovaná na území bývalé železné opony – nejbližší autobusová zastávka Nová Bystřice, Mýtinky je 7 km daleko. 7,5 km severovýchodně od lokality leží Staré Město. Cyklostezka č. 1007 je od lokality vzdálena 3 km severně. K Hadímu vrchu vedou pouze lesní cesty se zákazem vjezdu pro motorová vozidla.

Odkaz na lokalitu na stránce Enviroskopu najdete zde:
<http://www.enviroskop.cz/?jalovcove-porosty-v-rezervaci-hadi-vrch>

Vybrali pro vás Romana Panská a Edvard Sequens

Projekt Enviroskop je podpořen Jihočeským krajem.

POZVÁNKY NA AKCE

ORNITOLOG NA DRÁTĚ - online
pořad České společnosti ornitologické

18. DÍL:

POLNÍ PTÁCI

VE STŘEDU 9. ČERVNA V 17:30

Podrobnosti vždy před vysláním na <https://www.birdlife.cz/ornitolog-na-drate/>.

Zelené úterky

Calla vás srdečně zve na on-line besedu

Ledovce v Africe

s mikrobioložkou Marií Šabackou
z Centra polární ekologie Jihočeské univerzity

Tropické ledovce patří k nejméně prozkoumaným a přitom velmi ohroženým biotopům naší planety. Jaký život skrývají, co nám mohou odhalit? A jaké to je zkoumat ledové království na horkém kontinentu?

**Z vážných důvodů přesunuto
na úterý 25. května 2021 od 17:30 hod.**

Prostřednictvím aplikace Zoom: <https://bit.ly/3gGWmKq>

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

a také na <https://www.facebook.com/spolekcalla>

Calla Vás srdečně zve na přírodovědnou vycházku

„Kroužkování u Velkého Vávrovského rybníka“

S ornitologem **Petrem Veselým** (PřF JU)
a entomologem **Jiřím Řehounkem** (Calla)

Přírodovědná vycházka na území bývalého tankodromu bude zaměřena především na odchyt, určování a kroužkování ptactva.

Vycházka je vhodná i pro děti a potrvá dvě až tři hodiny. Trasa bude sjízdná pro dětské kočárky.

Neděle 30. 5. 2021 od 9:00 hod.

Sraz účastníků na zastávce českobudějovické MHD Máj – Milady Horákové (spoj č. 1, vyčkáme příjezdu spoje v 9:01)

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice, tel.: 605 066 898, RehounekJ@seznam.cz, www.calla.cz.

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

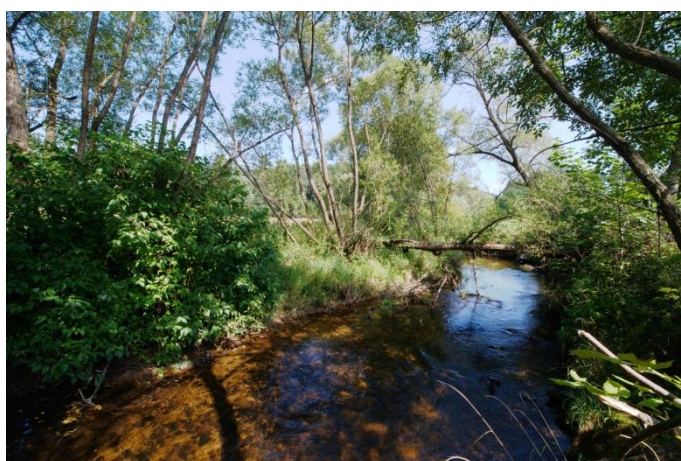

Hnutí DUHA
Místní skupina České Budějovice

Vás zve na přírodovědnou vycházku podél Malše kolem Dolního Dvořiště.

Provázet nás bude odborný průvodce Robert Ouředník.

Dozvíte se, co žije v Malši a v jejím okolí. Povíme si také o perlorodce říční.
Podíváme se do přírodní památky a evropsky významné lokality Horní Malše.

Sraz v sobotu 26. června 2021 v 10 hodin na vlakovém nádraží v Rybníce.

Vhodné spojení z Kaplice: autobusové nádraží - směr vlakové nádraží Kaplice 9.15 hod, odjezd vlaku
směr Rybník 9.41 hod

Vhodné spojení z Českých Budějovic: vlak v 9.04 hod

Účast je zdarma

Předpokládaná délka vycházky je 10 - 15 km. Je možné se případně po části trasy odpojit.

Vhodné je oblečení do terénu a svačina.

Kontakt: ceskebudejovice@hnutiduha.cz, 606 091 403, 380 311 459

Akce je finančně podpořena Jihočeským krajem
v rámci sítě Krasec

Exkurze napříč národními parky Šumava a Bavorský les 2021

Zajímá vás, jak se vyvíjí příroda, když se jí nechá prostor a čas? Chtěli byste poznat střeoevropskou divočinu na vlastní oči a kůži a porozumět tomu, v čem je její nedocenitelná hodnota? Zaznamenali jste spory o kácení v národním parku Šumava a chtěli byste se přímo v terénu dozvědět více? Chcete se přesvědčit, zda se les po napadení kůrovcem sám obnovuje?

Pokud odpovídáte ano, přihlaste se na jednu z našich exkurzí. Hnutí DUHA již více než pětadvacet let aktivně usiluje o kvalitnější ochranu přírody v národním parku. Letos pro vás již podvaadvacáté připravuje několik možností, jak se přiblížit šumavské divočině.

Jedna čtyřdenní, dvě víkendové a jedna jednodenní exkurze, **vždy pod vedením odborného průvodce**. Pokaždé **do nejvzácnějších míst obou národních parků** včetně těch běžně nepřístupných. Vyberte si některou z nich.

❖ Termíny a místa exkurzí:

- **21. 8. 2021 Exkurze napříč Modravskými slatěmi**
- **10. - 12. 9. 2021 Exkurze napříč Šumavskými pláněmi: Modravské slatě a Ptačí potok**
- **18. - 23. 8. 2021 Velká exkurze napříč národními parky Šumava a Bavorský les**
- **3. - 5. 9. 2021 Exkurze napříč jižním masivem národního parku Šumava: Plechý, Trojmezenský prales a Smrčina**

Bližší informace na <https://www.hnutiduha.cz/akce/exkurze-napric-narodnimi-parky-sumava-bavorsky-les-2021>

Zpravodaj **Ďáblík** pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 14. června 2021 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru **Ďáblíka**, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře.

Všechna starší čísla občasníku **Ďáblík** najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!